

Tasa-arvo ja Yhdenvertaisuussuunnitelma

SUOMEN PYÖRÄILY RY

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Tausta	3
2.1. Lainsäädännöllinen tausta	3
2.2 Käsitteet.....	4
3. Prosessin kuvaus.....	5
4. Nykytila	6
5. Tavoitteet	7
5.1 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Suomen Pyöräilyn toiminnassa	7
5.2. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo seuratoiminnassa	8
5.3 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo huippu-urheilussa	9
5.4 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo omassa työyhteisössämme	9

1. Johdanto

Suomen Pyöräilyn toiminnan perustana ovat liikunnan eettiset arvot ja urheilun reilun pelin periaatteet. Suomen Pyöräily pyrkii edistämään toiminnassaan sukupuolten ja ihmisten välistä tasa-arvoa sekä suvaitsevaisuutta ja vastuullisena toimijana tavoitteenamme on edistää yhdenvertaisuutta omassa toiminnassamme ja tukea seuroja asian viemisessä käytäntöön.

Tämän Suomen Pyöräily ry:n tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on antaa työkaluja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttamiseen käytännössä sekä syrjinnän ehkäisyyn jäsenistön sisällä ja organisaation palveluissa jäsenistölleen. Suunnitelma on tarkoitettu koko organisaatiolle ohjenuoraksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden huomioimiseksi. Tämä suunnitelma on voimassa ajalla 2021–2023 ja sen toimeenpanosta ja seurannasta vastaa viime kädessä Suomen Pyöräily ry:n johto.

Suunnitelmaa noudatetaan Suomen Pyöräilyn kaikessa toiminnassa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteet huomioidaan erityisesti silloin, kun sääntöjä, suunnitelmia ja ohjelmia uudistetaan tai päivitetään sekä silloin, kun tehdään henkilöstöpoliittisia toimenpiteitä (rekrytointi, henkilöstön koulutus, puuttuminen syrjintään jne.).

Tämän suunnitelman pääosuus on luvussa 5, jossa käydään läpi arviointien ja tasa-arvokyselyn pohjalta luotuja tavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia mittareineen sekä kerrotaan seurantatoimenpiteistä. Suunnitelmassa kuvataan prosessin kulkua luvussa 3. Luvun 2 tarkoituksena on antaa Suomen Pyöräilyn henkilöstölle, johdolle ja jäsenistölle lisätietoa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman pohjana olevista lainsäädännöstä.

2. Tausta

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman taustalla ovat lait naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta, yhdenvertaisuuslaki sekä liikuntalaki. Lakien avulla voi hahmottaa termien eroja, koska arkikielessä käsitteet tasa-arvo ja yhdenvertaisuus limittyvät usein yhteen.

2.1. Lainsäädännöllinen tausta

Nykyinen yhdenvertaisuuslaki astui voimaan 1.1.2015 ja se ulotettiin koskemaan kaikkia syrjintäperusteita. Lain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Laki edellyttää yhdenvertaisuussuunnitelmaa viranomaisilta, koulutuksen järjestäjiltä sekä työnantajilta, joilla on vähintään 30 työntekijää. Kaikkia työnantajia koskee lain velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta.

Suomen Pyöräilyssä yhdenvertaisuuden toteutuminen työssä tarkoittaa sitä, että jokaisella työntekijällä ja toimintaan osallistuvalla tulee olla samanlaiset mahdollisuudet tehdä työtä, osallistua ja tulla kohdelluksi yhdenvertaisesti riippumatta hänen taustastaan. Yhdenvertaisuuteen liittyvät käytännöt on kirjattu tähän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan.

Tasa-arvolaki

Nykyinen tasa-arvolaki astui voimaan 1.1.2015. Lain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä ja se velvoittaa viranomaisia, koulutuksen järjestäjiä ja työnantajia myös ennaltaehkäisemään tätä syrjintää.

Syrjintää on se, että henkilöä kohdellaan huonommin kuin toisia jonkin henkilökohtaisen ominaisuuden, kuten esimerkiksi alkuperän takia. Epäkohtelias tai epäasiallinen käytös ei siis itsessään ole välttämättä syrjintää. Syrjintää on myös häirintä ja kohtuullisten mukautusten epääminen. Häirintää on käytös tai sellaisen ilmapiirin luominen, joka loukkaa, halventaa tai nöyryyttää toista tai on uhkaavaa tai vihamielistä. Häirintä voi kohdistua yhteen henkilöön tai esim. ihmisryhmään. Syrjintää ei kuitenkaan ole positiivinen erityiskohtelu. Positiivisen erityiskohtelun tarkoituksena on yhdenvertaisuuden edistäminen tai syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen. Esimerkki positiivisesta erityiskohtelusta on rekrytointitilanteessa valita vähemmistöasemassa oleva henkilö kahden tasavahvan hakijan väliltä. On hyvä huomioida, että syrjintään puuttumisen lisäksi yhdenvertaisuuden edistäminen tarkoittaa muutakin.

Syrjinnän ehkäisyn ohella yhdenvertaisuudessa on kyse ymmärtämisestä, asenteista, ajattelutavasta ja toisten huomioon ottamisesta. Yhdenvertaisuutta voidaan arvioida esimerkiksi väestöryhmien yhdenvertaisuuden näkökulmasta tai tarkastella organisaatioiden toimintoja, kuten tässä suunnitelmassa tehdään.

Liikuntalaki

Liikuntalaki astui voimaan 1.5.2015. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus mainitaan lain lähtökohtina ja lakiin on tullut voimakkaampi vaatimus yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä. Lain mukaan liikuntaa edistävien järjestöjen valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon se, miten järjestö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

2.2 Käsitteet

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän iästään, alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, poliittisesta tai ammattiyhdistystoiminnastaan, perhesuhteistaan, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Lyhyesti siis erilaisuuden hyväksymistä ja toisen ihmisen kunnioittamisena sellaisena, kuin hän on.

Yhdenvertaisuus liikunnassa ja urheilussa tarkoittaa turvallista ja syrjimätöntä ympäristöä, jossa jokainen voi haastaa itsensä, edistää terveyttään ja saada merkityksellisiä kokemuksia.

Tasa-arvo Suomen lainsäädännössä tasa-arvolla viitataan sukupuolten tasa-arvoon sekä sukupuoli-identiteetistä ja sukupuolen ilmaisusta johtuvan syrjinnän ehkäisyyn.

Sukupuolten tasa-arvo liikunnassa ja urheilussa tarkoittaa harrastamisen, kilpailemisen, vaikuttamisen ja näkymisen mahdollistamista kaikille sukupuolesta riippumatta

Syrjintä on ihmisten eriarvoista kohtelua sillä perusteella, että he kuuluvat tiettyyn ryhmään, esimerkiksi tunnustavat tiettyä uskontoa tai kuuluvat seksuaalivähemmistöön. Syrjintää voi olla yksittäinen teko tai se voi olla seurausta epäoikeudenmukaisuutta tuottavista käytännöistä tai säännöistä. Välillisenä syrjintänä pidetään sitä, että näennäisen neutraali kohtelu tai käytäntö johtaa syrjiviin lopputuloksiin.

Häirinnällä tarkoitetaan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaavaa käyttäytymistä. Häirintään liittyy henkilöä halventava, nöyryyttävä tai häntä uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Seksuaalinen häirintä tarkoittaa fyysistä, sanallista tai sanatonta ei-toivottua seksuaalista käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön fyysistä tai henkistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Esteettömydessä on kyse ihmisten moninaisuuden huomioon ottamisesta rakennetun ympäristön suunnittelussa ja toteuttamisessa. Se merkitsee palvelujen saavutettavuutta, välineiden käytettävyyttä, tiedon ymmärrettävyyttä ja mahdollisuutta osallistua itseä koskevaan päätöksentekoon. Kohtuulliset mukautukset (ks. yhdenvertaisuuslaki 15 §), joissa on kysymys tapauskohtaisista mukautuksista vammaisten henkilöiden oikeuksien toteuttamiseksi. Esimerkiksi esteettömyys, jossa on kysymys yleisemmistä järjestelyistä, kuten rakennuksen suunnittelu tai korjaus siten että esteettömyysvaatimukset toteutuvat

3. Prosessin kuvaus

Yhdenvertaisuuslain mukaan on tärkeää, että tehty arvio on mahdollisimman totuudenmukainen, jotta kehitystoimia on mahdollista tehdä. Seuraavassa on kuvattu prosessi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilan selvittämiseksi. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma on laadittu syksyn 2021 aikana.

Tietoa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilasta keräsi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmä. Työryhmän muodostivat toimi- ja luottamushenkilöistä koostunut ryhmä: Marja Koponen, Jorma Paakkari, Ville Hyvärinen. Suunnitelman kirjallisina lähteinä ovat olleet Olympiakomitean yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, Suomen urheilun eettisen keskuksen (SUEK) ”Häirintä suomalaisessa urheilussa” -tutkimus, Suomen Pyöräilyn jäsenistölle tehty tasa-arvo ja yhdenvertaisuus kysely sekä muut saatavilla olevat Suomen Pyöräilyn tilastot, ja kirjalliset materiaalit. Lisäksi henkilöstön ja toimihenkilöiden osaamista ja ideoita on hyödynnetty myös keskustelemalla eri ihmisten kanssa esimerkiksi viestinnästä yleisesti. Hallitus hyväksyi valmiin suunnitelman kokouksessaan 10/2021.

Suomen Pyöräily ry:n ollessa henkilöstöltään ja resursseiltaan verrattain pieni lajiliitto on toimenpiteiksi valittu tärkeimmät osa-alueet, jotka koskettavat laaja-alaisesti koko jäsenistöä.

1) Prosessin suunnittelu

Vastuuhenkilöinä toimivat tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyöryhmä

2) Tasa-arvo ja Yhdenvertaisuuskysely jäseneseuroille

Kysely toteutettiin 18.8- 12.9.2021 välisenä aikana. Kyselylinkkiä jaettiin seurakirjeessä sekä Suomen Pyöräilyn facebook- sivuilla. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 45 henkilöä.

3) Muu tiedonkeruu

Kyselyn lisäksi nykytilaa koskevaa tietoa kerättiin henkilöstötilastoista ja muista kirjallisista lähteistä (mm. vanhat toimintasuunnitelmat ja kertomukset).

4) Kehittämiskohteiden tunnistaminen

Nykytilan arvioinnin ja kyselyn pohjalta tunnistettiin yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista koskevia haasteita ja laadittiin kaksivuotissuunnitelma.

5) Suunnitelman kokoaminen

Edellä kuvatut vaiheet ja niiden tulokset koottiin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaksi.

6) Ohjelman rakentaminen

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman pohjalta rakennettiin tiivis toimenpideohjelma.

4. Nykytila

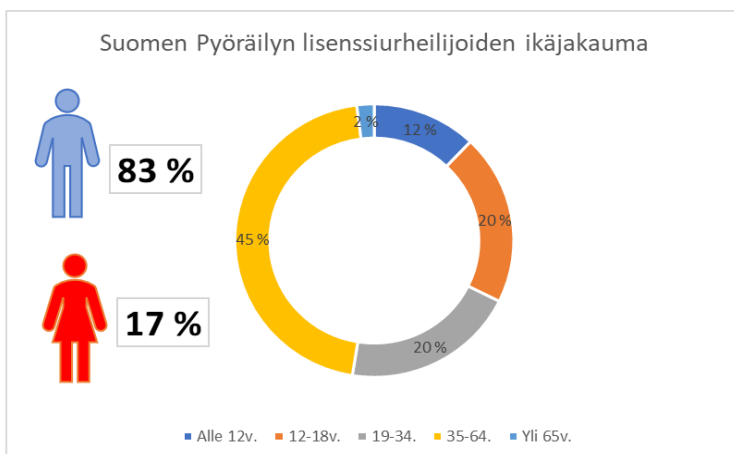
Suomen Pyöräily ry on jäsenten yhteistyö- ja edunvalvontajärjestö, joka tukee jäsenten toimintaa pyöräilyn edistämiseksi yhteiskunnassa. Suomen Pyöräilyn toiminnan perustana ovat vastuullisuus sekä liikunnan eettiset arvot ja urheilun reilun pelin periaatteet. Suomen Pyöräilyn tarkoituksena on edistää ja kehittää huippu-, kilpa- ja harrastepyöräilyä sekä olla näiden tarkoituserien hyväksi toimivien jäsentensä valtakunnallinen keskusjärjestö. Suomen Pyöräilyllä on voimassa oleva vastuullisuusohjelma, jossa sitoutetaan kaikki toiminnassa mukana olevat henkilöt käyttäytymään asiallisesti edustaessaan liittoa tai liiton jäsenseuraa.

Pyöräily on yksi harrastetuimmista liikuntamuodoista ja osalle pyöräilyn harrastajista Suomen Pyöräilyn jäsenseurat tarjoavat monipuolisesti pyöräilyyn liittyviä harrastepalveluita. Pyöräily on laji, jonka pariin ovat kaikki tervetulleita ja harrastaminen on suhteellisen edullista. Luonto ja puitteet harrastamiselle on helposti kaikkien saavutettavissa ja sitä kautta laji tarjoaa kattavasti harrastusmahdollisuuksia aina lapsista ikäihmisiin. Lajia on mahdollista harrastaa myös soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun saralla, joskin toiminta tältä osin on Suomessa isossa kuvassa vasta kehittymässä. Suomessa laji tarjoaa puitteet ja mahdollisuudet pyöräilyn harrastamiseen aina huipulle asti. Mukaan pääsee melko pienin kustannuksin. Harrastuksen tullessa tavoitteellisemmaksi, myös kustannusten määrä nousee merkittävästi.

Toistaiseksi pyöräily urheilulajina on ollut hyvin miesvaltainen laji, vaikka asteittaista muutosta on tapahtumassa. Tällä hetkellä Suomen Pyöräilyn hallituksessa on kahdeksan jäsentä, joista miehiä on 7 ja naisia 1. Suomen Pyöräilyn lisenssin hankkineista (2021) on noin 83 % on miehiä ja 17 % naisia. Lisenssiurheilijoista 12% on alle 12 vuotiaita, 20% 12-18 vuotiaita, 20% 19-34 vuotiaita ja 45% 35-64 vuotiaita. Yli 65-vuotiaita lisenssiurheilijoita on 2% . Todennäköistä on, että ikäihmisiä on enemmän harrastuksen parissa, mutta he eivät osallistu enää aktiivisesti kilpatoimintaan.

Pyöräilyn kilpailutoiminnassa sarjajako perustuu kategorioihin miehet ja naiset. Suomen Pyöräilyn alaisuudessa järjestetään toimintaa yhdeksässä lajimuodossa, jotka ovat BMX-pyöräily, Cyclocross, Downhill, Esports- , Maastopyöräily, Maantiepyöräily, Parapyöräily, Ratapyöräily ja Trial-Pyöräily. Lajeista Parapyöräily on suunnattu ja kehitetty nimenomaan liikuntarajoitteisille urheilijoille.

Kaikissa lajeissa (pl. Esports) on maajoukkutoimintaa ja näissä eri sukupuolet on huomioitu yhdenvertaisesti. Lisenssiurheilijoiden lisäksi myös useat pyöräilyn toimijat (tuomarit, valmentajat ja huoltajat) ovat miesvaltaisesti edustettuina. On tärkeää tiedostaa molempien sukupuolien omat erityispiirteet ja -tarpeet lajin harjoitusleireillä sekä kilpailutapahtumissa, ja huolehtia valmentajien sukupoolijakauman tasaisuudesta.

5. Tavoitteet

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kuuluu sekä Suomen Pyöräilylle että seuroille. Seuroissa tapahtuu suurimmaksi osaksi se toiminta, jossa yhdenvertaisuus konkretisoituu. Yhdenvertaisuuden edistäminen on jatkuva prosessi, joten parhaisiin tuloksiin päästään jakamalla voimavaroja ja toimenpiteitä esimerkiksi vuosittain vaihtuviin kohteisiin. Toimenpiteiden ja tavoitteiden pitää olla mahdollisimman konkreettisia, jotta kehittyminen on mahdollista. Alla oleviin taulukoihin on kerätty konkreettisia toimia havaituista kehityskohteista sekä toimenpiteitä asioiden parantamiseksi ja tehostamiseksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotilanteen ja suunnitelman toimenpiteiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Seuranta toteutetaan mm. tilastoja seuraamalla ja analysoimalla, Tarkastelemalla toiminta- ja vuosikertomuksia, toistamalla tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskysely jäsenistölle 2-3 vuoden välein sekä oman toiminnan arvioinnilla. Tämä suunnitelma on tarkoitettu määräaikaiseksi ja sitä päivitetään 2-3 vuoden välein. Päivittäminen perustuu suunnitelman toteutumisen sekä yhdenvertaisuustilanteen seurantaan.

5.1 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Suomen Pyöräilyn toiminnassa

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Seuranta
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ohjelma on osa vuosittaista toimintasuunnitelmaa.	jatkuva	Toimisto	toimintasuunnitelma, vuosikertomus
Viestintä, kuva- ja sanavalintamme ja muu visuaalinen materiaalimme edistävät yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä heijastavat moniarvoista liikuntakulttuuriamme.	Jatkuva	Toimisto	Arvio
Tavoitteenamme on, että hallituksen jäsenten edustus noudattaa vähintään lajin harrastajien sukupuolijakaumaa.	2024	Hallitus	Vuosikokous
Lajissamme puututaan yhdenvertaisuuteen liittyviin epäkohtiin matalalla kynnyksellä.	Jatkuva	Kaikki	Arvio

5.2. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo seuratoiminnassa

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Seuranta
Tuemme ja kannustamme toimillamme, naisia osallistumaan toimijoina keskeisiin, vastuullisiin tehtäviin, kuten valmennus- ja kilpailun johtamisen tehtävät. Käytännön toimina naisille suunnatut koulutukset ja tilaisuudet.	Jatkuva	Toimisto, kouluttajat, seurat	Koulutuksien määrät, Suomen Pyöräilyn rekisterit
Käymme läpi yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja turvalliseen toimintaympäristöön liittyviä kysymyksiä koulutuksissa.	Jatkuva	Toimisto	Koulutukset
Viestimme Et ole yksin -palvelusta ja epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyn työkaluista säännöllisesti.	Jatkuva	Toimisto, seurat	Toteutumisen seuranta
Tuemme epäasialliseen käytökseen puuttumisen toimintamalleja seuroissa.	Jatkuva	Seurat	Toteutumisen seuranta
Pyrimme lisäämään tyttö- ja naispyöräilijöiden määrää lajin parissa.	Jatkuva	Kaikki	Tilastot
Seuroja kohdellaan tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti riippumatta koosta ja sijainnista, esim. kilpailujen ja tapahtumien myöntäminen, niihin liittyvät kriteerit ja päätösten läpinäkyvyys.	Jatkuva	Toimisto, Pyöräilyn yksiköt	Kilpailukalenteri
Soveltavan pyöräilyn lisääminen seurojen toimintaan lisäämällä mm. viestinnän keinoin tietoisuutta lajin mahdollisuuksista. Hankeyhteistyön kartoittaminen	Jatkuva	Toimisto, Seurat	Tilastot

5.3 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo huippu-urheilussa

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Seuranta
Urheilija- ja joukkuevalinnoissa noudatamme voimassa olevia valintakriteerejä. Valintaprosessit ja päätökset toteutetaan läpinäkyvästi, ja ne julkaistaan ja dokumentoidaan.	Vuosittain	Henkilökunta	toimintasuunnitelma, vuosikertomus
Maajoukkueen naisvalmentajien ja keskeisissä rooleissa olevien naisasiantuntijoiden määrää kasvatetaan.	Jatkuva	Koko organisaatio	Tilastot

5.4 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo omassa työyhteisössämme

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Seuranta
Henkilöstölle pidetään säännölliset kehityskeskustelut ja työhyvinvoinnista huolehditaan mm. yhteisten keskustelujen avulla.	Vuosittain	Toiminnanjohtaja	Puheenjohtaja
Rekrytoinneissa huomioidaan tasa-arvo ja pyritään lisäämään työyhteisön moninaisuutta.	Jatkuva	Toiminnanjohtaja	Hallitus